

TORSDAG 1 OKTOBER. NR 40/2015

Tror sig vara den gudlösa nationen

Sidan 8

Maria Sid i jordisk uppföljare

Sidan 13

Kristna förlag litar på sin egen nisch

Sidan 5

Eldsjäl Sidan 2

Kampanjfolk besvikna på passiv kyrka

Medborgarinitiativet Aito avioliitto har samlat över 95 000 namn för en traditionell äktenskapssyn.

Initiativtagarna är irriterade över att kyrkan varit tyst och passiv i äktenskapsfrågan. **SIDAN 4**

Vasa säger välkommen

Sidan 6

Var kritisk, tänk själv, diskutera konstruktivt

Sidan 10

Den som förlorar allt får ett flyktingansikte

Sidan 12

Dina värderingar vid 18 har du kvar än i dag

Sidan 20

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Inte längre på kartan?

KP **DYSTERT LÄGE**, så kan man kanske sammanfatta publikationen *Makten att kombinera* som i dagarna gavs ut av Svenska kulturfonden.

En efter en sätter skribenter fingret på långsamma och tråkiga strukturella förändringar. Samtidigt är lösningarna på dem en bristvara. I grunden handlar det om makten, påpekar redaktören Siv Sandberg. Det lömska i utvecklingen är att när man upptäcker att makten har förskjutits, så är det redan för sent. Konstruktionerna bygger nya strukturer där beslut långt i framtiden fattas över huvudet på finlandssvenskarna, och där taget har gått för geografiska och språkliga hänsyn.

Bland de strukturerna finns också Borgå stift, det svenska sammanhang som samlar och sammanhåller en stor majoritet av de svensktalande kyrkomedlemmarna i Finland. Inte heller dess kontinentalplattor ligger stilla. Kyrkomötet röstade i våras efter en thriller i plenum ner den strukturreform som beretts i många omgångar, i många organ, med bara tre röster ifrån den kvalificerade majoritet som skulle ha krävts för att driva igenom förslaget. En del slet sitt hår, andra klappade i händerna. Men det hela är långt ifrån över. Plattorna rör sig fortfarande.

MED DEM GUNGAR också konstruktionen Borgå stift, och rörelsen fortgår och accelererar både med och utan beslut. Det svenska stiftet kom till efter riksdagsbeslut, i en samaktion mellan svensktalande över partigränserna. Men det vilar på en verklighet och en karta som alltmer förändrats, där geografien inte är ett hållbart argument, inte ens i sinnevärlden. Kyrkan står inte längre bara mitt i byn, den är med överallt.

Sociologen Thomas Rosenberg konstaterar i samma bok att Svenskfinland som helhet är: "en sammansmältning av olikartade och delvis motstridiga komponenter, och därmed ett bra exempel på det sociologerna kallar en social konstruktion." Det gäller också Borgå stift. När kyrkans strukturer revideras gäller det därför att hitta de lösningar som kan garantera dess kvarlevnad. Och att se farorna i lösningar som resulterar i det motsatta.

STIFTETS ÖDE är i sista hand beroende av den svenska befolkningens samhörighets-känsla och solidaritet, skriver Gustav Björkstrand. Han kan turerna i långdansen som få efter sina exceptionella utsikts- och maktposter såväl inom politik som kyrka. Det krävs målmedvetenhet och kraft, enligt Björkstrand. Möjligen behövs också en vilja att röja lite väg för att skapa ett icke-territoriellt stift. Problemet, liksom i de generella finlandssvenska knäckfrågorna, handlar om samordningen. Vem utreder, vem driver? För att få till stånd något behövs det också bulldozers, obekväma i vissa lägen men som glöms när lösningar som fungerar är gjorda. Var finns de goda svenska bufflarna i kyrkan just nu? Kyrkomötet satte tummen ner för förändringen. Sedan dess har det varit rätt tyst. Det är hög tid att plocka upp bitarna igen och pussla en hållbar framtid för de svenska församlingarna.

"För att få till stånd något behövs det också bulldozers."

PROFILEN: MARJAANA TOIVIAINEN

"Det som jag gillar mest med kyrkan är att den är konstig."

Uppdrag: skapa möten

Hon är prästen som undrar om hon borde ha blivit nunna. Hon sörjer att kyrkan liknar ett ämbetsverk mer än en levande kropp. Hon har haft hemlösa romer boende hos sig. Som bäst organiserar hon ett nätverk av människor som öppnar sina hem för asylsökande.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

Marjaana Toiviainen är barnbarn till flyktingar från Karelen. Hon är spon-tan, sprudlande, full av liv, ord och utrop. Journalister vill intervjua henne eftersom hon känns så fräsch: en rödhårig, vacker präst som bor i Berghäll och hjälper romer och flyktingar. Hipsterprästen! Hon värjer sig för glansbilden.

– Jag är också en kvinna som lider av ätstörningar och som är livrädd för small talk. Jag har mörker och ljus i mig, liksom du.

Hon har alltid varit en som vill veta mer, se mer, lära sig mer. I skriftskolan fattade hon att det fanns en helluthersk kultur som hon tillhörde men inte visste något om.

– En jättepinsam brist i min allmänbildning.

Hon läste Bibeln och Koranen, hon lånade böcker av jesuitfadern **Anthony de Mello** på biblioteket i Nyslott. Hon började studera teologi, men hade aldrig en tanke på att man faktiskt kunde använda teologin till något. Möten med präster i andra länder förändrade henne.

– Då insåg jag att det här är ju nånting som är centralt i samhället, något underbart, något annorlunda och konstigt. Det som jag gillar mest med kyrkan är att den är konstig. Vi är i världen men inte av världen, vi påminner varandra om en annan verklighet som är besvärande och pinsam och svår.

Hon träffade präster som levde ut sitt prästkall i kyrkor som var marginalise-

rade och lidande, och fattade att prästyrket handlar om att växa in i en professionalitet. Hon exemplifierar med forskning som visar att församlingsmedlemmar tenderar att tycka att församlingens diakoner är deras vänner, medan diakonerna själva absolut inte ser relationen till församlingsmedlemmarna som vänskap.

– Om vi inte kan vara församlingsmedlemmarnas vänner, hur ska vi då kunna vara samma kropp? Det handlar inte om medlemskap i en golfklubb. Om vi inte förstår att en del av vår professionalitet är att vi är sårbara, då skiter sig allt. Det finns en stor risk för det i en kyrka som är majoritetskyrka.

Hon undrar ofta om hon är med i rätt kyrka. Om inte, vilken borde hon i så fall byta till: den anglikanska, ortodoxa eller kanske Frälsningsarmén?

– I Frälsningsarmén har alla som jobbar samma lön, från den som städar till officerarna. Varför är det inte så hos oss? Hemma hos mig har det bott många romer från gatan. Om jag måste fatta beslut om vart jag ska ta dem så för jag dem till Frälsningsarmén, inte till min egen kyrka. Jag skäms så över det.

Brottas med rollen

Under studietiden gifte sig Marjaana Toiviainen med en man som levde i ett litet indianreservat vid sjön Superior i Kanada. Det fem år långa förhållandet slutade i skilsmässa, men tiden

i Kanada påverkade henne.

– Jag har erfarenhet av att vara den andra, någon annan. Jag lärde mig något om värdighet. Om jag blivit nedtrampad och spottad på, hur bär jag upp mig själv? Men när jag bodde där tänkte jag ju inte på att nu är jag den andra, jag levde och gick till butiken och lagade mat och tvättade kläder. Man ska inte romantisera det.

Hon har tänkt mycket på hur en präst borde leva, om en präst får eller kan ha familj eller inte.

– Jag tror att om jag fötts som katolik hade jag blivit nunna. Här i Finland räknar vi präster arbetstider och tänker på våra rättigheter. Det är den svåraste biten för mig som präst. Organisationen stöder fel sorts professionalitet, en världslig professionalitet. Det finns en

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545

E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer: e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Liisa Mendelin
tfn 040 831 6322

Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788

Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836

Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare:
Fontana Media Ab

Bank:
Danske Bank
IBAN: FI34 8000
13011585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Johan Sandberg

Tryck:
Botnia Print,
Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 24% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämnas in din annons utan extra kostnader via annonsverktyget på www.kyrkpressen.fi! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift. Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före. Radannonser bör inlämnas senast kl.12.00 på torsdag

veckan före. För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,
Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar:
tfn 040 831 6614,
prenumeration@kyrkpressen.fi

Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

visdom i celibattanken. Själv har jag ingen familj, men du kräver ganska mycket av din partner när du gett ditt liv till Gud och församlingen. Och barnen sedan! Rent ut sagt tänker jag ofta att du måste välja. Du är präst eller också är du mamma eller pappa.

En dag då hon funderade intensivt på sin prästroll skrev hon brev till sin vän **Neema**, som hon delade rum med under åtta månader av teologistudier i Tanzania.

– Neema är masai, den första flickan från sin by som gick i skola. Hon blev präst och magister. Hon skrev till mig: ”Marjaana, om dina drömmar är detsamma också Gud drömmer om, då kommer de att besannas. Och om Han behöver dig, kommer han att be dig.” Det svängde på hela mitt perspektiv. Gud ber mig!

Jag behöver inte fundera på det själv.

Gåvans teologi

Hon blir arg och ledsen över att utmålas som heroisk för att hon till exempel haft romer boende hos sig.

– Jag gör det inte för att det är heroiskt, jag gör det för att jag inte orkar leva om jag inte känner gemenskap med andra människor. Gästfrihet förändrar vår själ. Jag tänker att prästens uppgift i världen är att skapa utrymmen för människor att mötas.

Gästfriheten är inte heller någon dans på rosor.

– Du har rätt att vara arg, förbryllad och irriterad över att det inte kom små, rara syriska barn till Finland, utan snygga, friska irakiska män i stället. Det är okej. Men du har inte rätt att förneka de-

MARJAANA TOIVIAINENS familj har sina rötter i Karelen. – När de flydde till Finland var de fel, högljudda, blev utskälda och hatade. Jag skulle vilja säga till dagens flyktingar: Stå ut, det blir bättre!

ras mänskliga rättigheter. Det här är ett budskap också till dem inom kyrkan som vill älska dessa trasiga människor hela. Inte är de trasiga! De är vuxna människor!

Hon talar om teologin bakom att ge en gåva.

– Människan behöver inte vara tacksam för en gåva hon inte bett om. Hon får själv bestämma vem hon är och vad hon behöver.

Ur självavårdsperspektiv vill hon säga: kan vi sluta prata om kriser nu?

– När statsministern talar i tv säger han att det inte finns pengar. Men det budskap han borde förmedla är det här: Det är ingen fara. Allt ordnar sig. Det är inte svårt att säga så om man har ens lite hopp och tro i sitt liv. Gud har lovat att på slutet är allt bra. Om allt ännu inte är bra, då vet vi att vi inte nått slutet än.

MARJAANA TOIVIAINEN

FÖRSAMLINGSPASTOR I DEN FINSKA FÖRSAMLINGEN I BERGHÄLL, HELSINGFORS.

HAR GRUNDAT NÄTVERKET REFUGEEES WELCOME FINLAND, SOM INKVARTERAR ASYLSÖKANDE I HEMMEN.

HAR BOTT OCH STUDERAT BLAND ANNAT I KANADA, TANZANIA OCH I LUND I SVERIGE.

Prästgården står till förfogande

JOMALA. – Samtalen fortsätter med kommunen. Kommer det fler flyktingfamiljer till Jomala står prästgården fortfarande till förfogande, säger kyrkoherde **Kent Danielsson**.

Han erbjöd sig att flytta ut från prästgården när Jomala kommun sökte ett lämpligt boende för en flyktingfamilj på väg till orten. Den här gången hittade

kommunen ett annat boende.

Också församlingen i Mariehamn har enligt tidningen Åland utrett vilken beredskap man har att ta emot flyktingar. Kyrkorådet i Mariehamn har också beslutat donera 10 000 euro till flyktingarbete i Europa.

Jomala församling samlade nyligen in 2000 euro till Utlandshjälpen.

Kravlös dopdag i Åbo 17 oktober

DROP IN. Också Åbo svenska församling hoppar på trenden med drop in-dop, det vill säga en öppen dopceremoni där familjer kan låta döpa sina barn med minsta möjliga arrangemang.

Drop in-dop ordnas för att underlätta småbarnsfamiljernas vardag där man kanske inte annars orkar ställa till med dop.

På plats i Åbo domkyr-

ka finns präster och kantor. Dopkaffe serveras och det är möjligt att låna en dopkolt.

Alla som hör till församlingen kan delta, ceremonin startar klockan 12. Anmälningar tas emot av Malena Björkgren senast den 4 oktober.

malena.bjorkgren@evl.fi / 040-3417 461

Helsingfors behöver fler frivilliga

FLYKTINGAR. Helsingfors stads invandartjänster och Helsingfors kyrkliga samfällighet fortsätter sitt samarbete kring inkvarteringen av asylsökande. Nu söker man nya, men också erfarna frivilliga och personer som har lång erfarenhet av att möta människor i nöd. Mera information på <https://www.vapaaehtoisto.fi/helsinki>.

Också församlingarna i Vanda söker fler frivilliga. I oktober arrangeras utbildningskvällar i församlingens regi. Mera info på vapaaehtoisto.fi/vantaa.

Uppgifterna som frivilliga kan utföra är bland annat att vara ledsagare till olika tjänster, sköta barn, leda klubbverksamhet, vara finiskälärare eller upprätthålla en Facebook-grupp.

”Kyrkan har varit tyst och

KAMPANJ. Medborgarinitiativet för att bevara det traditionella äktenskapsbegreppet samlade in över 95 000 namn. Pasi Turunen är besviken över att kampanjen inte fått mer stöd från kyrkan.

TEXT: SOFIA TORVALDS OCH CHRISTA MICKELSSON

Aito avioliitto-kampanjen (ungefär: Äkta äktenskap) avslutades den här veckan. Vad är kampanjens mål?

– Vi har redan de 50 000 underskrifter som krävs för att frågan ska tas upp till behandling i riksdagen, och jag tror att vi kan samla rejält fler, upp till 100 000 namn. Efter den 29 september väntar vi ännu på att få in listorna med underskrifter från alla håll i Finland, säger **Pasi Turunen** som är informationsansvarig för föreningen Aito avioliitto.

Den nya könsneutrala äktenskapslagen torde träda i kraft år 2017. Om ni inte längre kan påverka den, finns det annan lagstiftning ni siktar in er på?

– Äktenskapslagen är ännu inte avgjord, man ska inte ropa hej förrän man är över bäcken. Om vårt initiativ samlar en stor mängd röster måste riksdagen ta ställning till det. Vi anser att den föregående riksdagen beredde lagen bristfälligt och att förändringarna i äktenskapslagen bör behandlas på nytt. Till exempel följderna för barnen utreddes inte tillräckligt. Men vår utgångspunkt är att en könsneutral äktenskapslag måste fällas nu eller senare. Aito avioliitto-föreningen har kommit för att stanna och vill i framtiden påverka beslut om bl.a. äktenskap, läroplanen, fortplantningsteknologi, surrogatmoderskap och diskussioner om barnens rättigheter. Vi kräver också att ingen blir diskriminerad bara på grund av en traditionell åsikt om äktenskapet som ett förbund mellan man och kvinna.

Hur skulle ni önska att kyrkan reagerade på lagen om könsneutralt äktenskap?

– Vi känner inte att det är vår uppgift att påverka kyrkans angelägenheter. Vårt medborgarinitiativ gäller lagstiftningen. Men om man får komma med önskemål så kan jag säga att det varit en stor

I LÖRDAGS samlade Aito avioliitto-kampanjen in namn vid Narinken i Helsingfors. Rörelsen är en registrerad förening som inte har kopplingar till någon församling eller något religiöst samfund.

FOTO: AITO AVIOLIITTO/PASI TURUNEN

besvikelse för många av våra frivilliga att kyrkan varit så tyst och passiv i den här frågan, ibland till och med motarbetat oss. Ett medborgarinitiativ om att bevara äktenskapet är ju ändå helt i linje med kyrkans äktenskapsteologi. Många av kyrkans medlemmar skulle säkert önska sig att de biskopar som står för en traditionell äktenskapsyn skulle träda fram och försvara ett äktenskap mellan man och kvinna. Vår förhoppning är att ingen av dem stött vårt initiativ i offentligheten?

Gallupundersökningar visar att en majoritet av finländarna stöder den nya lagen. Era hemsidor visar att ni är rädda för att utsättas för diskriminering på grund av en traditionell äktenskapsyn. I vilka situationer är ni rädda för att bli diskriminerade?

– Om man ställer frågor om ”jämlighet” verkar en majoritet av finländarna understöda den nya lagen. Vem skulle vara emot jämlikhet? Men barn be-

höver både en mor och far och det här verkar finländarna förstå. Enligt en undersökning som gjordes av TNS Gallup år 2014 anser 62 procent av finländarna att en familj med en man och en kvinna är det bästa alternativet för ett adoptivbarn. 46 procent anser att äktenskapet är ett förbund mellan man och kvinna, 40 % motsatte sig och 14 % hade ingen åsikt i frågan. Det här stöder inte påståendet att finländarna förbehållslöst skulle stöda den nya lagen.

– En könsneutral äktenskapslag är ett tydligt hot mot yttrandefriheten. Överallt där en motsvarande lagstiftning trätt i kraft har det visat sig vara så. Vi har flera exempel på diskriminering på vår hemsida. Jag känner människor som inte öppet vågar säga att de tycker att äktenskapet är för man och kvinna, i rädsla för att arbetskamrater och vänner ska vända sig emot dem. Också våra frivilliga har blivit bespottade och hotade då de samlat in namn.

Ärkebiskopen har valt linje

Som svar på Turunens kritik mot kyrkans passivitet i frågan bad Kyrkpressen **Max-Olav Lassila**, kyrkomötesombud, om en kommentar. Lassila sitter i det utskott i Kyrkomötet som just nu behandlar frågan om hur kyrkan ska förhålla sig till den nya äktenskapslagen.

Inom Aito Avioliitto är en del besvikna över att kyrkan inte ställt sig bakom rörelsen. Vad tror du kyrkans tystnad beror på?

– Det är ganska många präster som stöder initiativet men som inte vill stiga fram. Kanske råder en viss rädsla för den allmänna opinionen. Det som säkert också har en viss betydelse för biskoparna är den linje som ärkebiskopen valt. Han stöder den nya äktenskapslagen även om den strider mot kyrkans officiella syn på äktenskapet, säger Lassila.

DETTA HAR HÄNT

ÄKTENSKAP SEMINARIUM

Så gjorde vi i Sverige

Tuulikki Koivunen Bylund, biskop emerita i Härnösands stift, är huvudtalare vid ett seminarium i Lojo nu på lördag med temat Låt kyrkan välsigna. Hon berättar om den process som ledde till att Svens-

ka kyrkan år 2009 beslöt att viga homosexuella par och om hur situationen i Sverige har utvecklats sedan dess.

Syftet med seminariet är att diskutera hur de som tillhör sexuella minoriteter och deras understödjare ska gå vidare i kyrkan sedan reger-

ingen godkänt en ny jämlik äktenskapslag. Seminariet arrangeras av Gemenskapsrörelsen och Kom alla-gruppen i Lojo.

Efter seminariet hålls en regnbågsmässa i Sankt Lars kyrka i Lojo med predikan av Koivunen Bylund.

SVERIGEFINNAR VÄSTERÅS

Svensk biskop ser sina finnar

Mikael Mogren tackade, på ren finska, i sin predikan sverigefinländare för allt de har gjort för Västerås stift och för att de har kämpat med hjälp av Gud och finsk sisu. Nu får vi tillsammans skapa framtid, slutade bi-

FOTO: ÅKE PAULSSON

skopen sin hälsning.

Mogren är nytillträdd biskop i Västerås stift i Sverige. Stiftet har cirka 50 000 medlemmar, som är födda eller minst en av föräldrarna är född i Finland. I dag hålls gudstjänster och annan verksamhet på finska regelbundet på drygt 20 orter i stiftet.

passiv”

Kristna förläggare tror på framtiden

NISCHADE. Den kristna förlagskartan i Sverige har förändrats. Tydlig profilering och starkare professionalisering är ett par kännetecken. Samfundsgränserna har också luckrats upp.

TEXT OCH FOTO:
MAY WIKSTRÖM

När ärkebiskop Antje Jackelén banar sig genom vimmel på Bok & Bibliotek i Göteborg är det knappt någon som höjer på ögonbrynen. Kyrkan och de kristna samfundet har en cementerad plats på mässan, inte minst på Se människan-scenen. Programmets styrka är att de attraherar en bred publik.

– Scenen är ett exempel på när kyrkan gör det som kyrkan ska göra, tycker **Jonas Eek**, utgivningschef på Verbum.

Förlagets monter ligger granne med scenen och det stora i år är att emeritusbiskop **Martin Lönnbros** Frälsarkrans fyller 20. Kransen har konceptua-

liserats allt tydligare hos förlaget, som tagit fram en rad titlar som är knutna till det ekumeniska pärlbandet. Metoden att bygga något runt en bok gäller också andra titlar.

– Vi vill ge ett mervärde kring våra böcker med konferenser, säger **Eek**.

Målet för utgivningen koncentreras i tre ord: arbetsredskap, inspiration och fördjupning. Målgruppen är Svenska kyrkans församlingar. Verbum satsar nu på digitala tjänster inom konfirmandundervisning och gudstjänstplanering.

– Det är ett arbete som vi tror bär sig på sikt, och att det är något man behöver ge sig in på för att kunna när det tar fart, säger utgivningschef **Kristina Wänblom**.

Verbum är en del av Berlingkoncernen, där även utbildnings- och utbildningsbolagen Gleerups och Gothia ingår.

– Att ha en stor koncern bakom sig ger vind i ryggen även om branschen har utmaningar. Kombinationen kyrka-skola-vård är inspirerande, säger **Jonas Eek**.

Norsk-svenska muskler

Förlaget Libris har en bredd och allmäntillvändhet som går över kyrkotillhörighetsgränserna. Ett stort dragplåster är den omtyckta talaren **Tomas Sjödin**, en annan nisch är populärpsykologi och självhjälpsböcker. Förlagets nya vd **Jennie Sjöström** steg in i uppdraget i augusti från flera år som journalist.

– I det jobbet såg jag en trend till längtan efter mer fördjupning. Jag tror att Libris har en unik röst som behövs, säger hon.

Också Libris arbetar i en koncern, norskägda Mentor Medier. Förlagets värdegrund hör hemma i den svenska frikyrkligheten. Men även här är gränserna flytande.

Jag såg en trend till längtan efter mer fördjupning.

Jennie Sjöström, ny vd på Libris

– Vi vill göra böcker som gör att man blir bättre och som man mår bättre av, slår **Sjöström** fast.

Att ingå i en koncern kan enligt henne sporra professionaliteten positivt.

Kyrklig verktygsback

Vd **Christer Brosché** på Argument förlag driver ett företag som står på egen bog. Förlaget, som grundades 1994, fick snabbt ett starkt fäste bland församlingarna som materialproducent på ett sätt som tog de etablerade förlagen på säng.

I dag har förlaget nio anställda och har nyligen flyttat till nya lokaler.

– Vår nisch finns kvar, men fältet är bredare nu. Argument har utvidgat den marknaden och bidrag kanske till att just det behovet blev synliggjort, säger **Brosché**.

Han och **Kristina Reftel** driver företaget sedan 2012 i samma anda som grundarna lade:

– Pedagogiskt och tillgängligt material som ska kunna tjäna som verktyg för församlingarna, bara att ta i och använda.

3 FRÅGOR TILL

Raili Kerola

Kyrkomötet behandlar som bäst ett initiativ om att kyrkan borde förbereda sig för de förändringar den nya äktenskapslagen för med sig. Vad är på gång?

– Vi har diskuterat frågan ur så många synvinklar som möjligt. Vi har tittat på biskopsmötets uttalande om kyrkans äktenskapsteologi från 2010, gått igenom kyrkans handböcker, gjort historiska tillbakablickar och också sett på hur kyrkor i andra länder hanterat den här frågan. Det har funnits en stark vilja att ingående söka förståelse och diskussionerna har förts i god anda, säger **Raili Kerola**, vice ordförande i allmänna utskottet i Kyrkomötet, som behandlar initiativet.

De personer som gjort initiativet vill att kyrkan

skriker till åtgärder för att sätta igång en process där det utreds vilka följder en ny äktenskapslag får för kyrkan. Kyrkomötet ska i november ta ställning till ert utlåtande. Kan du redan nu berätta något om vad utlåtandet kommer att innehålla?

– Vi kommer att jobba med utlåtandet ännu under kyrkomötets första dag i november, då utskotten sammanträder. Först efter det blir vårt utlåtande klart. Utskottets medlemmar har träffats två gånger i september och kommit långt i diskussionen, men jag kan tyvärr inte säga något om innehållet ännu då vi kommit överens om att diskussionen varit konfidentiell.

Vad händer efter november?

– Det är för tidigt att säga. Allt beror på hur kyrkomötet tar emot vårt utlåtande. Det kan röstas ner eller gå vidare till exempelvis Kyrkostyrelsen.

CHRISTA MICKELSSON

ARGUMENT FÖRLAG är en framgångssaga som utmanade de etablerade kristna förlagen. **Christer Brosché** på Argument förlag är vd sedan fem år tillbaka.

MELLANÖSTERN PATRIARK

Ny ledare för assyrisk kyrka

Gewargis Sliwa vigdes i söndags till ny patriark i Österns assyriska kyrka. Både valet som själva vigningen ägde rum i Erbil i norra Irak. I Finland finns för tillfället några hundra östassyrer. De flesta bor i Uleåborg.

– **Gewargis Sliwa** är känd för sin ödmjukhet och sitt tålmod, säger **Fader Nilous Paulus**, präst i den östassyriska Mar Tomaskyrkan i Sverige, till Assyriska riksförbundets webbtidning.

Fader Nilous har i många år besökt Uleåborg fyra gånger per år och hållit gudstjänst där.

CITAT LIVET

”Varje församling har ett ansvar att visa kärlek och omsorg om sin nästa. Det spelar ingen roll vilken religion eller bekännelse människor har.”

Patrik Hellström, Pingstmissionen

SAT-7 BARNPROGRAM

Fem myror på arabiska

Den kristna satellitkanalen Sat-7, som producerar och sänder företrädesvis i Mellanöstern, har också en skola i stil med *Fem myror är fler än fyra elefanter* för arabisktalande barn vars skolgång

störts på grund av att de är på flykt. Kanalen sänder undervisning i matematik, engelska och arabiska. Det finns också uppgifter till programmen.

Kanalen streamas på adressen sat7.org. Enligt kanalen har också muslimer stort förtroende för särskilt barnkanalen SAT-7 KIDS.

Kyrkor sluter upp kring natthjälp

FLYKTINGAR. De första nätterna efter att flyktingslussen i Torneå öppnade fortsatte det att komma flyktingar till Vasa. Församlingarna i staden är beredda att ha jour på kvällarna så länge polisen och mottagningscentralen önskar det.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

I början av senaste vecka inkvarterade församlingarna i Vasa ett tiotal flyktingar per natt. Det handlar om flyktingar som anländer till staden efter att registreringen vid polisstationen upphört för dagen.

Efterhand avtog antalet ankomster. Mot slutet av veckan handlade det bara om enstaka flyktingar. Innan slussen i Torneå öppnade kom mellan tjugo och trettio flyktingar till Vasa varje kväll.

– Alla som kommer norrifrån borde nu bli incheckade i Torneå. Men det kan ännu finnas löst folk. Flyktingarna har ingen skyldighet att rapportera för oss varifrån de kommer, säger **Gina Rivera** som är ansvarig för invandrararbetet i Vasa kyrkliga samfällighet.

Hon nämner att någon kan ha sovit över hos en kompis på vägen. Men alla vill heller inte ha plats på den förläggning som anvisats dem. Om de haft Vasa som mål för sin resa så vill de kanske inte till Saarijärvi.

Natten till måndag förra veckan inkvarterade Sionförsamlingen i Vasa sexton personer och åtta natten därpå. Natten till onsdagen, då de lutheriska församlingarna dejourerade kom elva flyktingar. Natten till torsdag kom en flykting till Missionskyrkan.

– Flyktingarna har stärkt den eumeniska gemenskapen i Vasa.

Stadens församlingar har delat upp kvällarna. En församling har jour och ansvar medan en annan är redo att rycka in ifall det blir för mycket folk.

Församlingarna samarbetar med polisen som ringer jourtelefonen och meddelar om flyktingar som dyker upp vid polisstationen på kvällarna. Förra veckan mötte anställda och frivilli-

DE FLESTA flyktingar som kommer till Vasa reser med tåg.

Vi har våra kors och står öppet för vem vi är.
Gina Rivera

ga från församlingarna kvällstågen till Vasa med en välkommen-skytt.

– Nu fortsätter vi ha jour men vi kommer inte längre att möta kvällstågen, säger Rivera.

Övernattningen som den kyrkliga samfälligheten i Vasa ordnar förbereddes redan under dagen. På onsdagskvällen då Kyrkpressen följde arbetet var matbordet dukat med bland annat varma smörgåsar, en linsgryta, mockarutor och frukter. Rivera är först på plats och en efter en droppar de frivilliga in. En av dem är **Stefanos Khalifa** som kom till Vasa för elva år sedan från Sudan. Hans kunskaper i arabiska är till en stor hjälp resten av kvällen.

– Vi har så många frivilliga att vi inte kan ta emot alla. Vi vill ju inte att det ska vara trettio frivilliga som tar emot fyra flyktingar, säger Rivera.

De flesta är från Irak

Klockan är halv åtta när polisen ringer. Fyra flyktingar är på väg med tåget till Vasa. Konduktören har ringt och förvarnat polisen om deras ankomst.

Två grupper män väntar vid statio-

EN MADRASS, en dusch, mat och mänsklig värme gläder flyktingarna efter en lång resa.

nen. En av grupperna är den vi söker. En tidigare anländ irakisk flykting som talar engelska håller dem sällskap. Han möter tågen ibland för att hjälpa sina landsmän. På tågstationen möter vi också en finländsk kvinna som på eget initiativ hjälper flyktingarna till rätta.

Hon kallar sig deras mommo. Vi tar de nyanlända till inkvarteringen.

Männen berättar att de kommer från Bagdad och att de har rest i 23 dagar för att nå Finland. De kommer via Haparanda och Torneå. Varför de inte kommit via flyktingslussen klarnar inte.

Böcker i nätet allkristet.fi
Och i vänstäderna Karleby & Jakobstad

Högskolestiftelsen i Österbotten mottar DONATIONER OCH TESTAMENTEN

för sitt arbete att stöda svensk högskoleverksamhet i Österbotten. Hjälpt vid uppgörande av testamenten och donationsbrev.

Tag kontakt med VD Katarina Heikius,
tel. 0500-167 063 Vasaesplanaden 16, Vasa

STATSBUDGETEN MINSKAT BISTÅND

Regeringen backar inte

Regeringens ovilja att backa i frågan om nedskärningarna av biståndsanslaget möter kritik.

– Jag är besviken på att regeringen trots allt håller fast vid storleken och tidtabellen på nedskärning-

arna, säger **Jouni Hemberg**, verksamhetsledare på Kyrkans utlandshjälp.

Hemberg påpekar att man inte beaktat biståndsorganisationernas förslag att successivt minska biståndet och därmed gett dem en chans att på ett etiskt sätt kunna avsluta projekten.

I regeringens budgetförslag för 2016 skärs biståndet ner till motsvarande 0,35 procent av bruttonationalprodukten. Det sker samtidigt som Sverige och Norge ökar sina anslag. För biståndsorganisationerna innebär det en minskning på 49 miljoner euro, alltså 49 procent. För Kyrkans

utlandshjälp innebär det att biståndet försvinner för en halv miljon människor.

– Man har gått in för att skära ner biståndet samtidigt som flyktingströmmarna är på allas läppar. Det har en direkt inverkan på flyktingströmmarna till Europa. De kommer att öka, säger Hemberg.

VÄLKOMMEN TILL Vasa. Stefanos Khalifa och Gina Rivera tar emot de nyanlända.

HOPPAS PÅ en framtid i Finland.

– Det är bara irakier som kommer till Finland, säger en av männen. Syrierna stannar i Tyskland eller i Sverige.

Den erfarenheten har också Rivera. Även om inte alla berättar varifrån de kommer gissar hon att nittionio procent är irakier.

– Jag får ibland frågan om det finns kristna bland flyktingarna. Jag svarar att det sannolikt gör det, men det är en fråga som vi inte ställer. De som flyr och ska resa tillsammans med andra till ett land de inte vet om de får stanna i vill kanske inte bekänna färg. Vi har våra kors och står öppet för vem vi är. Men det är inte ofta jag säger något om det. Ibland kan jag säga att jag som kristen tänker så här.

Via duschen till matbordet

De nyanlända får var sin madrass, en handduk och blir visade till duschen.

– De har rest länge och vanligtvis är duscha det första de vill göra, säger Rivera.

Många flyktingar har inga andra kläder med sig än kläderna på kroppen. I lägenheten finns ett litet lager med

underkläder, strumpor, tandborstar, tandkräm och yllesockor.

– De har rest i många dagar i samma strumpor och underkläder. De vill gärna ha nya. Vi vill egentligen inte ha kläddonationer, men någon har hämtat lite ändå. Röda korset tog emot donationer och på tre timmar blev deras lager överfulla.

Efter duschen smakar maten bra. Men några stora mängder går vanligtvis inte åt. Helst vill de bara dricka te. Trots språkförbistringen går det inte att ta miste på deras tacksamhet över mottagandet.

En halv timme senare ringer telefonen igen. En grupp på sju irakier står utanför polisstationen. Gruppen består av två män, tre kvinnor och två barn. En av kvinnorna är gravid.

Det äldre barnet kan lite engelska. – Jag har lärt mig engelska i skolan och på datorn, säger han. Det är en månad sedan vi lämnade Irak och vi kommer nu senast från Helsingfors.

Det kan vara en utmaning för de frivilliga att kommunicera med flyktingarna.

– Många flyktingar har en smarttelefon som är utrustad med både översättningsappar och navigator, säger Rivera. Jag satt en natt och kommunicerade med en man via hans översättningsapp. De behöver sina smarttelefoner för de har tvingats navigera sig fram på egen hand, ofta längs med svåra alternativa rutter då gränserna stängts.

– Att de kommer tar inget av oss. Tvärtom, de medför nya jobb. Det behövs mera lärare och hälsovårdspersonal. Och för sina pengar köper de varor i våra butiker.

Församlingarna står endast för inkvarteringen den första natten. Åtminstone två församlingsanställda är på plats i lägenheten hela natten.

– Klockan sex börjar vi tända lamporna och plocka fram morgonmål. När polisens registrering öppnar klockan åtta tar vi flyktingarna dit. Därifrån visas de vidare till en flyktingförläggning. Där blir de sammanfösta och får dela rum. Ingen frågar heller om de är shia- eller sunnimuslimar och de kan därför dela rum.

VÅGA FRÅGA

Problem måste vädras

■ JAN-ERIK NYMAN

är prost och pensionerad kyrkoherde och svarar på läsarförfrågorna om tro och kyrka.

Jag är medlem i en av församlingens hemgrupper men tyvärr drar jag inte jämt med alla medlemmar i gruppen. Hur ska jag stå ut med denna enskilda person som jag tycker förstör stämningen under träffarna? Gemenskapen är väldigt viktig för mig.

MEDVETEN OM att det skulle vara bra att veta mer om vad "församlingens hemgrupper" i praktiken betyder, vill jag ändå lämna några synpunkter på det inte helt ovanliga problem som berörs i frågan. I smågrupper, celler, hemgrupper eller vad man föredrar att kalla dem är

ju antalet medlemmar rätt begränsat. Ju mindre gruppen är, desto viktigare blir personkemin. Det är ofta så att man lättare kommer överens med vissa människor än med andra. Varför det är så är inte helt lätt att sätta fingret på. I församlingsgrupper kan det bero på allt från olika syn på teologiska frågor till uppfattningen om verksamhetsformer i församlingen som spelar in. I samtalsgrupper kan man reagera på en del personers mångordighet och andras föordighet. I bibelstudiegrupper kan det handla om menings-skiljaktigheter i tolkningen av texterna. Och i bönegrupper kan det vara fråga om hur personlig man får eller bör vara.

UPPSTÅR DET IRRITATION i en grupp mår gruppen inte bra. I de fallen blir ingen hjälpt av att man försöker "tiga och lida". Hur svårt det än kan förefalla bör man nog försöka reda ut orsakerna till problemen. Lyckas man med det har man sannolikt stärkt gruppens gemenskap rejält.

Det finns ju tämligen klara anvisningar i Bibeln (Matt. 18) om hur man går till väga när man kommit på kant med varandra. När det, som i frågeställarens fall, handlar om relationen till en person får vi rådet att söka upp den andra och prata igenom problemet. I Bibeln konstateras att "om han lyssnar har du vunnit tillbaka din broder" (textsammanhanget handlar om att någon gjort dig en orätt, men resonemanget och råden kan väl tillämpas i ett sammanhang som det nu aktuella). Om det sedan är nödvändigt kan man naturligtvis i hela gruppen tala om hur man vill ha det med samspelet.

NÄR DET BLIR brydsamt i gruppen får vi alltså rådet att samtala med varandra. Jag använder medvetet just ordet "samtala". Alternativet skulle vara diskutera, men vår diskussionskultur tenderar ofta att bli ett ordkrig där man till varje pris ska ha en vinnare och en förlorare. I samtalet ger man sig tid att lyssna på varandra och med respekt för varandras argument söka en gemensam lösning på problemet.

Man behöver alltså inte försöka "stå ut med någon" i gruppen. En välfungerande grupp tål att man tar upp också svåra saker och löser dem. En grupp som har den ambitionen blir en verklig oas med inkluderande och helande gemenskap!

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och editerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN SOFIA TORVALDS

Härifrån bildningsbubblan

– Se på alla här! säger han, och jag ser på dem. De ser alla ut ungefär som jag:

kvinnor och män i medelåldern, såna som väljer kläder och hårfrys så att man genast vet att

de är bildade människor. Jag är utsvulten och utmattad efter mina uppdrag på bokmässan i Göteborg. Jag orkar inte prata med någon, men när jag står där och tvekar med min ostfralla pekar mannen som sitter intill mig på stolen mitt emot och säger att den är ledig.

Det visar sig att han arbetar för avdelningen för våldsbejakande extremism på Göteborgs stad. (De arbetar givetvis mot våldsbejakande extremism.) Vi talar om att vara i minoritet, om känslan av utanförskap som förenar andra generationens invandrare, sådana

na som han själv. Om att bli stämplad för sitt namn, för sitt utseende.

Och sedan plötsligt: – Se på alla här, säger han. Det är för dyrt för dem som bor i förorterna. Det är för dyrt att gå på bokmässan. För en vuxen kostar en entrébiljett 180 kronor per dag.

– Vet du hur mycket mat man får för den pengan?

På eftermiddagens seminarium med författaren Ann Heberlein och biskop emeritus Caroline Krook ser jag ut över det välvårdade människohavet. Här är alla snygga. Här doftar alla så rent. På scenen talar de om

klass: Heberlein har gjort en klassresa uppåt och Krook är överklass. Heberlein är snygg och sexig i vinrött, Krook stram och villkorslös i svart.

Bubbla, tänker jag. Det här kan jag. Kommer jag någonsin ut?

Och värre: vill jag?

POSTKRISTET. Vad ska de ungefär 70 procent av svenskarna som varken identifierar sig som ateister eller kristna kalla sig?

Typ buddhist kanske?

TEXT: CHRISTA MICKELSSON

Telefonen och e-posten går het hos David Thurfjell. Än är det religionskritiska sekulärhumanister som tar kontakt, än är det människor som jobbar i kyrkan. "Kan du komma till oss och föreläsa om din nya bok?"

Thurfjell är den svenska religionshistorikern som i somras gav ut boken *Det gudlösa folket: de postkristna svenskarna och religionen*.

– Boken har väckt intresse bland både övertygade ateister och hängivet kristna. Det är för att den handlar om en grupp som befinner sig mellan de här två positionerna. Det är som ett slags kamp om själarna – både kyrkan och sekulära humanister kan göra anspråk på att "det här är vår grupp".

Det *gudlösa folket* handlar alltså om den stora grupp svenskar som firar jul och påsk, tycker att söndagen är den lugnaste dagen i veckan, döper sina barn till Lukas och Anna, gifter sig och blir begravda i kyrkan och till och med kanske ber till Jesus någon gång då och

då. Men som aldrig skulle få för sig att kalla sig själv för kristna.

Thurfjell har gjort hundra djupintervjuer med slumpmässigt utvalda svenskar och det är dessa intervjuer han utgått från när han skrivit boken. Men som den religionshistoriker han är riktar han först blicken bakåt i ett försök att beskriva varför situationen ser ut som den gör.

– Det finns mycket som talar för att den utbredda bilden av det svenska samhället som avkristnat och sekulariserat är betydligt överdriven.

Att förstå ordet kristen

Hur förstås kristendomen i dag? Thurfjell gör ett försök att förklara att många, kanske de flesta, uppfattar kristendomen som teistiska dogmer, riter, en morallära och organiserad gruppsamarvaro i kyrkan. De som inte aktivt deltar i samvaron, utför riterna eller försant håller trossatserna har svårt att kalla sig för kristna.

– Men tidigare i vår historia förstods kristendom som mycket mer än en samling ceremonier och dogmatis-

ka försanthållanden.

– Förståelsen av vad ordet kristen betyder har i vårt sätt att tänka och kategorisera förskjutits från att ha varit brett och inkluderande till att bli snävt och exkluderande, menar Thurfjell.

Och vad beror det på? För att göra en lång historia kort kunde man säga att det har att göra med den svenska kristenhetens inre spänningar och dess möte med moderniteten och den framväxande vänsterrörelsen under 1900-talet.

– Angripen av väckelsekristendomen och dess snäva kristendomsförståelse å ena sidan, och av sekulära debattörer med liten känslighet för inomkristna variationer å den andra, samt internt djupt kluven i fråga om kyrkosyn, förmådde inte statskyrkan upprätthålla ett inklusivt kristendomsbegrepp i de breda folklagren. Paradoxalt nog har väckelsekristendomen och vänstersekularismen gjort gemensam sak i denna utveckling.

Så lanserades och upprätthölls den förståelse om kristendomen som en identitet förbehållen de innerligt en-

DAVID THURFJELL uppfattar subtila aspekter av luthersk kristendom som lever kvar i det svenska samhället.

FOTO: MICHAEL M. JOHANSSON

gagerade som tror på vissa saker.

– I den här debatten har Svenska kyrkans upplysningsteologer och folkkyrkoivrare inte lyckats göra sina röster hörda. Det har uppstått ett språkligt vakuum. 70 procent av svenskarna har inget ord att sätta på sig själva. Vad är det de är om de inte är sekulära humanister eller ateister men inte heller kristna? De jag talat med säger: "Jag är ateist, men å andra sidan tror jag..." Eller: "Jag tror på något, men är inte kristen." De famlar efter språkliga uttryck.

I den vevan har buddhismen blivit ett ord de kan ta till.

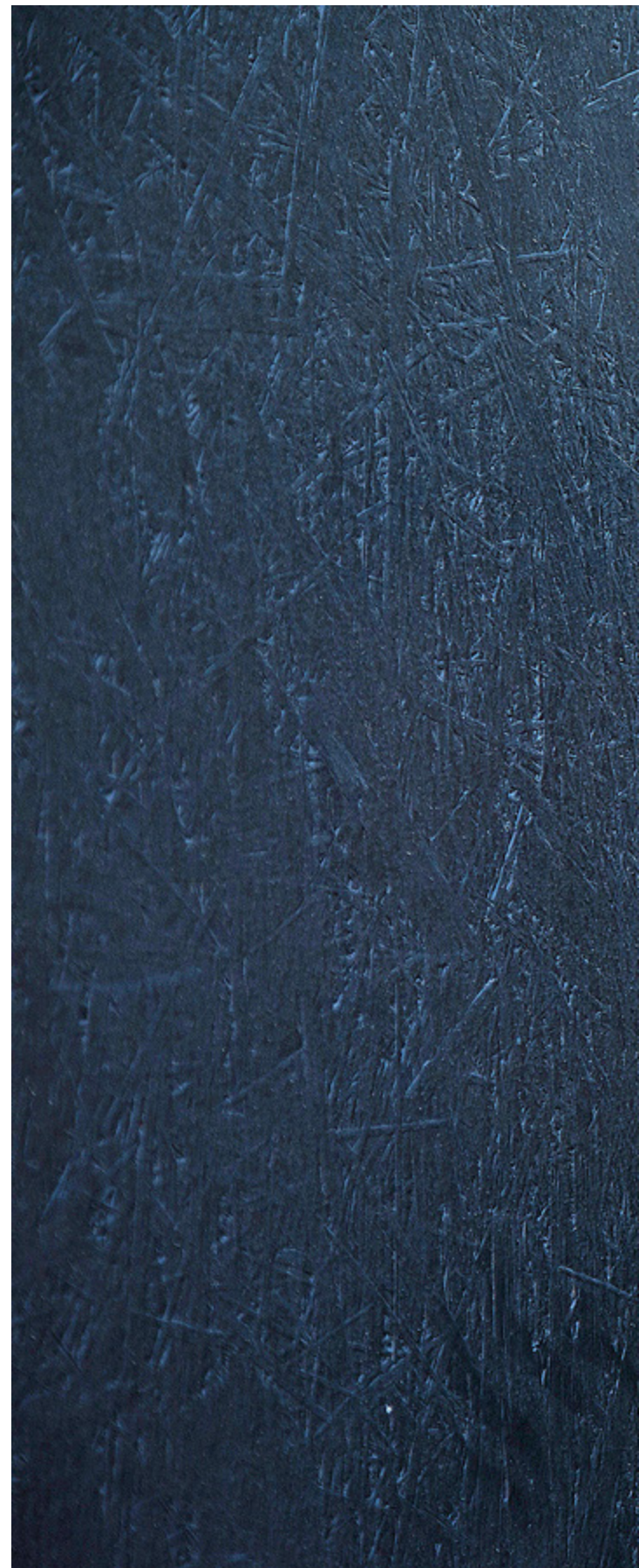
– Många säger: "Tja, jag är inte religiös men jag tycker om att vara i naturen. Jag tror på något, jag är nog lite mer buddhist."

– Den personen vet inget om buddhistisk historia eller lära. Men buddhist är ett ord som känns som att det passar.

Skev självbild

David Thurfjell försöker visa hur kristendomen trots det här finns kvar kulturellt på område efter område.

– Det är inte min sak att få folk att sä-

ga att de är kristna. Däremot kan jag se ett problem i att man känner igen religion hos andra men inte hos sig själv.

Muslimerna som bär sjal och firar muslimska högtider, ger sina barn muslimska namn och åter halalkött känns lätt igen som ett uttryck för religion.

– Men när vi själva firar kristna högtider, döper våra barn och gifter oss, då uppfattar vi inte att det är samma sak. Den skeva självbilden skapar gränser mot andra grupper av människor, och det kan vara problematiskt.

Även om Thurffjell säger att bilden av att svenskarnas religiositet inte förändrats så radikalt under det senaste seklet som många vill låta förstå (1910 gick 5 procent av befolkningen i kyrkan, jämfört med 2 procent i dag) så talar han ändå i termer av kristet och postkristet.

– Jag har upplevt övergången från kristet till postkristet i mitt eget liv. När jag var liten gick vi i kyrkan ibland, bad bordsbön. Men så slutade vi med det. Vi läste julevangeliet på julen, men inte heller det gör vi längre.

Både hans farfar och morfar var pastorer inom EFS, en stor inomkyrklig

väckelserörelse i Sverige.

– Min farfar var missionär i Indien. Han åkte ut med ansatsen att ”här kommer vi ödmjuka tjänare och ska rädda de här människorna”.

Thurffjell försöker sätta fingret på de subtila aspekter av luthersk kristendom som lever kvar. Han tar sin farfars inställning som ett exempel.

– I vår lutherska kultur finns ett slags arv av kombinationen av utvaldhet och ödmjukhet. Det är ett slags ödmjukhetsideal som kombineras med vetskapen om att man tillhör den frälsta skaran. Om man ser på svensk medelklass i dag så är ju det här något som lever kvar. Man är självklart för mångkulturalism, tycker att det är fint med religionsmöten men har samtidigt en känsla av att det är vår typ av samhällslösning som är bäst i världen. Man är öppen för alla men vet samtidigt bäst själv.

Finns det något som tyder på att svenskarna kommer att vakna upp ur den kollektiva minnesförlost du beskriver?

– Dels tror jag att medvetenheten om det lutherska arvet kommer att bli min-

”Det är inte mitt ärende att få folk att säga att de är kristna. Däremot kan jag se ett problem i att man känner igen religion hos andra men inte hos sig själv.”

David Thurffjell

dre och mindre. Historiemedvetenhet är inget tungt ämne just nu. Men samtidigt tror jag att det kommer att bli vanligare att man börjar identifiera sig som kulturellt kristen, som en följd av närvaron av andra religioner.

– Men jag tror också att det stora intresset för min bok är ett uttryck för att det ligger i tiden att tänka på de här sakerna. Vi forskare vill ju gärna tro att vi är självständiga oberoende observatörer. Men det är vi inte, så fungerar det inte med filosofi och tanke. Det är som mode. Man känner för att köpa en viss sorts jacka, och efter en stund märker man att alla har samma slags jacka.

Ett kapitel i boken bär titeln Varför känns det lite pinsamt att vara kristen? Du skriver att mera radikala religiösa avvikelser inte är lika pinsamma. Varför det?

– Pinsamt blir det när man gör en mindre avvikelse mot sin egen grupps sociala koder. Också de kristna mainstream-svenskarna identifierar sig med en sekulär kultur. Det är de små avvikelserna som känns pinsamma. Om man är italiensk katolik, då är det en annan sak.

Det pinsamma kommer av att man är så nära det sekulära.

Tillbaka till början, hur ser du på sekulärhumanisternas och Svenska kyrkans ”kamp” om de postkristna svenskarna?

– Humanistiska föreningen är en liten grupp med 4 000 medlemmar. Jag tror att det finns en marknad för en mjukare humanistisk religion som inte polariserar mot kyrka och tro hela tiden.

– Sedan är det ett faktum att sekulärhumanisterna känner frustration över Svenska kyrkans vaghet. De kan inte greppa den kulturbetonade framtningen med inslag av mystik.

Thurffjell säger att Svenska kyrkan i sin tur inte nog lyft fram de teologiska argumenten för den öppna kulturinriktade hållningen.

– Det finns olika lutherska argument för den: Tron är inte en gärning; man behöver inte tro så starkt för att få del av nåden; alla är välkomna. Svenska kyrkan har en teologisk bas för det de gör och de kunde bli bättre på att uttrycka den.

RELIGIONSPEDAGOGIK. Förhållandet mellan vetenskap och tro är ett ämne som dryftats i hundratals år. I dag läser eleverna om både skapelsen och evolutionsteorin. Men måste de stå i konflikt med varandra, eller kan man tro på både Gud och Big Bang?

Krock i klassrummet

TEXT:
MICHAELA ROSENBACK

– Varför måste jag ha religion, jag tror inte ens på Gud?

Många är de utmaningar och frågor som lärarna får möta och bemöta efter bästa förmåga. Och få är de ämnen inom skolvärden som väcker lika stor debatt som religionsundervisningen. Kanske är det för att religionen kommer nära, är personlig på ett annat sätt än biologi eller fysik. Att ifrågasätta Pythagoras sats känns långsökt. Att ifrågasätta Gud är betydligt lättare.

– Ungdomar tror ofta att det finns ett motsatsförhållande mellan tro och vetenskap. Det är så fast inrotat i vårt samhälle att man måste välja det ena eller det andra, säger **Stefan Forsén**, kyrkoherde i Matteus församling i Helsingfors.

Men är det verkligen så? Måste man välja mellan vetenskap och religion, i livet överlag och i sin undervisning i synnerhet?

Mårten Björkgren är akademilektor i religionsundervisningens didaktik vid Åbo Akademi och undervisar blivande lärare i just den här typen av frågor.

– Som lärare måste man fundera på med vilket syfte man undervisar läroämnet religion i skolan, det vill säga vad är målet med att till exempel bekanta sig med bibelberättelser. Om man tror att det är för att fostra goda kristna har man missförstått hela saken. Det handlar om att lära sig om religion, förstå förhållandet mellan religion och kultur och få en insikt i traditioner, säger Björkgren.

En annan viktig del av undervisningen som Björkgren lyfter fram är att lära

sig av religion.

– Vad kan den här berättelsen säga oss i dag om vi läser den ur vår kontext och med vår samhällsyn? I skolan ska eleven få byggstenar som hjälper honom eller henne att fundera kring sig själv och sin förståelse av världen. Hur vill jag tro, tänka och leva?

Religionen svarar på varför

Religionstimmarna handlar alltså inte om evangelisation utan om diskussion och övning i tanken att andra kan tro annorlunda än jag.

– Det är viktigt att fundera på hur man kan och ska förhålla sig till att det som andra uppfattar som livsavgörande inte alls känns viktigt för mig, säger Mårten Björkgren. Hur vi väljer att undervisa i religion bidrar, eller bidrar inte, till att skapa en miljö där den enskil-

da människan, olika åsikter och traditioner respekteras

Agneta Lundmark, som undervisar religion i Botby grundskola årskurserna 6–9, är inne på samma linje.

– Som lärare i religion är det inte mitt mål att få eleverna att tro på ett visst sätt. Mitt mål är i stället att de tar till sig faktakunskap som hjälper dem att reflektera över olika fenomen och frågor. På så sätt kan de utveckla sitt eget tänkande och eventuellt sin tro. En viktig del av religionsundervisningen är också att lära sig att bemöta andras tro och åsikter.

Men hur många argumenten än må vara för att religionsundervisningen är en

” En viktig del av religionsundervisningen är också att lära sig att bemöta andras tro och åsikter.”

Agneta Lundmark

övning i empatiskt liv kommer man inte ifrån det faktum att vetenskapen och tron ibland kan ge upphov till en krock i klassrummet.

Sällan blir den så konkret som när eleven kommer från biologitimen, där Big Bang och evolutionsteorin just behandlats, bara för att slå ner i ett annat klassrum där religionsläraren berättar om skapelsen.

– Det händer ofta att eleverna tar upp Big Bang. De undrar vad jag tror, vilket jag inte brukar svara på eftersom det inte är relevant, säger Agneta Lundmark.

Hon fortsätter:

– Tillsammans reflekterar vi i stället över Big Bang och Bibelns, eller någon an-

nan religions, skapelseberättelse. Jag brukar be eleverna försöka förklara Big Bang för någon som inte är bekant med vetenskapliga termer och som kanske inte gått i skola. Hur förklarar man Big Bang då? De märker hur svårt det är och sedan diskuterar vi att man kanske måste förklara på ett annat sätt. Slutsatsen blir att Bibelns skapelseberättelse är ett annat sätt att förklara. Man kan alltså tro på både den vetenskapliga teorin och på Bibelns berättelse. Den kritiska frågan blir inte hur det gick till, utan snarare vem eller vad som orsakat skapelsen och varför.

Hur eleverna reagerar och spinner vidare på en sådan tanke är förstas olika.

– För en del är det viktigt att stå fast vid Big Bang, andra kan förstå att man kan tro på båda och en del tycker inte att frågan är så rele-

Juridisk byrå HENRICSON & KIETZ

Kungsg. 7, 10600 Ekenäs 050-555 3616
henricson.kietz@surfnet.fi 0400-470 709

folkhälsan

kompetens – engagemang – omsorg

Gemenskapsboende i Seniora i Ekenäs

På vårt gemenskapsboende kan du bo om din funktionsförmåga och ditt hälsotillstånd är sådant att du kan klara dig med på förhand överenskomna tjänster dagtid.

Du bor i ett eget, trivsamt rum med badrum och toalett och helinackordering. I det ingår bland annat samtliga måltider, städning, tvätt av kläder och trygghetsalarm.

Beträffande övrig service, omsorg och tillsyn kan du välja ett alternativ som motsvarar dina önskemål.

Mer info: Susanne Lindgren 044 788 6041, susanne.lindgren@folkhal-san.fi

Bo hemma – på Folkhälsan

folkhälsan

Ledig lägenhet i serviceboendet Fridhäll på Blomsterfonden i Kottby i Helsingfors

Serviceboendet Fridhäll erbjuder boende inklusive helinackordering, till personer med en funktionsförmåga och ett hälsotillstånd som ger förutsättningar att klara sig med det tillfälliga stöd och den handledning som står till förfogande då personalen på enheten under dag och kväll består av en person. I helinackordering ingår måltider, allmän omsorg, städning en gång i veckan, byktjänst, sjukskötarens tjänster, socialrådgivning, alarmklocka och programverksamhet. I avgiften ingår dessutom kostnaderna för värme, el och vatten.

Nattetid finns alarmsystem för hjälp vid akuta situationer.

Vill du veta mer: Monica Ståhls-Hindsberg, tfn 09 77712 213, 044 333 1628, monica.stahls-hindsberg@folkhal-san.fi

folkhälsan

kompetens – engagemang – omsorg

Välkommen till Brummerska hemmet i västra Baggböle

Hemmet erbjuder tryggt boende för dig som funderar på en boendeform där man inte behöver bekymra sig för matlagning, städning och tvätt. Hemmet erbjuder omsorg dygnet runt och program.

Serviceboendet Stjärnan erbjuder 22 bostäder med plats för totalt 24 personer och i hemmets gruppboende Björken vårdas de som lider av minnessjukdom.

Vill du veta mera? Pia Ahl, tfn 040 74 94 194, e-post pia.ahl@folkhal-san.fi

TUNABERG
HUGO OCH MARIA WINBERGS
STIFTELSE
TUNARO

Hugo och Maria Winbergs stiftelse upprätthåller
Tunaberg serviceboende
samt Tunaro vårdhem i Esbo.
Vi erbjuder vård på svenska.

Kontakta oss om lediga servicebostäder.
Pia Hannuksela, tel 050 346 1207

Vid donationer och testamenten,
vänligen kontakta Ken Thilman, tel 040 556 8312

LOCUS

www.locus.fi

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fyllt
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff (A)
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

vant, säger Lundmark.

För henne är det viktigt att eleverna vågar vara aktiva och ställa också svåra frågor.

– Jag uppmanar eleverna att ifrågasätta och kritisera. På så sätt får vi djupare diskussioner och det blir inte bara faktaöverföring.

Mårten Björkgren framhåller också att det är av stor vikt att ta elevernas frågor på allvar och öppna upp för ett resonemang när svaren inte är definitiva.

–I arbetet med kritiska frågor är det viktigt att låta eleven tänka och formulera sig fritt, och som lärare är det viktigt att stödja en konstruktiv diskussion.

För läraren måste inte ha svar på allt. Inte heller om man måste välja mellan tro och vetenskap. Det viktigaste är att bjuda in till ett samtal där det är okej att tycka olika. Både i klassrummet och utanför.

En lätt och trygg dosdispensering av mediciner, hjälper i vardagen

Pharma Service

ANJA
DOSDISPENSERING

www.pharmaservice.fi

– Bekväm service.

TRYGGHET +
INBESPARINGAR

En kund, som omfattas av dosdispenseringsservicen, får sina läkemedel förpackade i dospåsar för två veckors bruk per gång. Servicen omfattar också en kontroll av helhetsmedicineringen gjord av apoteket. Där utreder man ifall kunden eventuellt har onödiga mediciner eller dubbelmedicinering samt kontrollerar att de läkemedel som är i användning kan användas samtidigt.

I den maskinella dosdispenseringen betalar kunden endast för de läkemedel som expedierats till honom / henne – inte som vanligt för hela läkemedelsförpackningar. På detta sätt uppstår en inbesparing men också en minskning av läkemedelsavfall: det samlas inte hemma längre onödiga läkemedel. Fråga på ditt närapotek om dosdispensering eller logga in på www.pharmaservice.fi

Pharma Service

www.pharmaservice.fi

PRESENTATION

Funderingar
kring livet

Malin Stehns nya bok väcker tankar och funderingar kring livet och vad som egentligen betyder mest i vår vardag. Boken handlar om Fanny som just gått ut

sexan och ska börja i högstadiet. När man börjar högstadiet måste man läsa ungdomsböcker, ha en mogen klädstil och uppföra sig ordentligt tycker hon. Därför har hon skrivit en lista på tio saker hon måste klara av innan sommarslut. Dagar blir till veckor och så småningom prickar Fanny av punkt efter punkt medan hon och bästa vännen Leia spenderar en sommar full med killtrubbel och äventyr. Då och då stannar Fanny upp i allt ståhej och funderar på livet. Vad är egentligen meningen med livet? Och kommer man till himlen efter döden? Fanny och Leia diskuterar dessa och liknande frågor och kommer tillsammans fram till några riktigt bra svar.

Den här boken får verkligen en att fundera kring frågor om liv, död, vänskap och allt där omkring. Många av dessa vardagliga känslor och situationer som beskrivs i boken är sådana som man känner igen sig i, vilket gör att boken känns verklig. Självt kommer jag till exempel ihåg hur jag kände mig när jag skulle börja högstadiet för över två år sedan. Mina egna känslor och frågor motsvarar Fannys nästan fullständigt.

Några av Fannys tankar och känslor gör mig ändå fundersam. Måste man lämna barndomen bakom sig och bli mogen före man börjar i högstadiet, och i så fall hur mycket kan man ändra på sig själv? Personligen tycker jag att man borde acceptera den man är och inte försöka förändra sig själv alltför mycket.

■ MATILDA NORDBERG är prao på Kyrkpressen

Saknadens hemska, vackra berättelser

FÖRLUST. Astrid Seeberger skämdes över att vara tysk och blev svensk i stället. Men när hon började skriva sin mors historia insåg hon att man inte kan lämna det förflutna bakom sig, som man ömsar ormskinn. – Jag ville förstå hur min mor fått sitt flyktingansikte.

TEXT: SOFIA TORVALDS

I ett jättelikt auditorium på bokmässan i Göteborg sitter en späd kvinna med lockigt hår och ska svara på frågor om temat sorg och förtvivlan. Kvinnan är **Astrid Seeberger**, njurspecialist och överläkare i Stockholm, numera också författare.

Hon kom till Sverige som 17-åring och bestämde sig för att stanna, rent av för att bli svensk. I sin skönlitterära debutbok *Nästa år i Berlin* skriver hon om hur hon ser på teve en sen kväll i tonåren, hennes föräldrar har lagt sig, hon ser en dokumentär om Förintelsen. "Den natten begrep jag vad skuld var." Det var outhärdligt, hon ville bort.

– Jag valde att flytta till Sverige som sjuuttonåring, ensam, utan min familj. Jag ville fly från en mor som fått ett flyktingansikte efter sina upplevelser under andra världskriget. Jag skämdes så över att vara tysk, över att komma från ett land som begått så många förbrytelser. Jag kände en kollektiv skuld.

Hon blev ett lyckat integrationsfall, hon ville inte veta av något tyskt.

– Men när jag blev äldre insåg jag att man inte kan lämna ett land efter sig så, som man ömsar ett ormskinn.

Astrid Seebergers mor var åttio när hon dog.

– Hon dog i Tyskland som den ensamaste människan som fanns. Jag trodde att jag skulle vara lite ledsen, men till min förvåning drabbades jag av en sorg utan mått.

Ett flyktingansikte

Astrid Seeberger har skrivit sin mor Roses historia. Det är en historia om ett Europa i krig, om att förlora allt. Boken är också en berättelse om att tro, en fruktansvärd berättelse, men på si-

na ställen outhärdligt vackert.

Rose växer upp i Ostpreussen, i dagens Polen. Roses far har varit preussisk officer, han är troende katolik, en bildad man med sinne för skönhet och kvinnor, en man som konstant är otrogen. Roses mor är en sammanbiten kvinna med långt, mörkt hår som han älskar att samla i sina händer.

Med kriget kommer katastroferna som sliter familjen i stycken. De äldsta bröderna drar ut i krig, Seebergers mor Rose kommenderas att gå med i BDM, Tyska flickors förbund, och arbeta på potatisfälten. När Tredje riket kollapsar och de sovjetiska trupperna väller fram från öst flyr Rose genom ett landskap av död och förintelse och ser allt vackert krossas av krigets järnnäve strax efter att hon passerat det.

Rose är sjuutton år då hon skiljs från sin familj. I ett brev får hon veta att de flytt, ingen vet vart. Nyckeln till barnomsrummet har hon kvar, dörren har gått förlorad. Som ett resultat av allt detta lever modern ett liv med det som Seeberger kallar "ett flyktingansikte".

– Ett flyktingansikte är ett ansikte där man ser saknaden efter allt man förlorat. Jag känner igen det ansiktet när jag ser människor strömma genom Europa för att rädda sina liv, säger Seeberger.

Hon ville förstå hur hennes mor fått ett sådant ansikte.

– Min mor berättade om kriget för mig, men när jag hörde henne berätta förstod jag inte att den berättelsen också dolde en stumhet, en tystnad.

DDR som paradiset

Seeberger skriver också om sin egen barndom, om sin kärleksfulla, puckygga far, om hur modern återfin-

NÄR DRESDEN bombades av allierade styrkor i februari 1945 såg Astrid Seebergers mor Rose eldhavet från tåget. Här ett foto av återuppbyggnadsarbetet. FOTO: GETTY IMAGES

ner sin familj, som visar sig leva en sorts herrgårdsliv i en DDR-kolchos. Där går Seebergers morfar omkring i linnekostym, panamahatt och skor av kalvskinn. Om kvällarna högläser han Thomas Manns *Doktor Faustus* medan folk flockas kring honom som kring

Vikingarnas präst

BOK

Ansgar

Författare: Ivar Lundberg
Förlag: Libris

Munken Ansgar (801–865), som förde evangeliet till Norden, är huvudpersonen i **Ivar Lundgrens** roman. Ansgar upplevde att han bar

evangeliet till världens ände, till staden Birka i Svearnas rike. Han var en pionjär, Sverige anses bli kristnat först på 1100-talet.

Romanen bygger på levnadsbeskrivningen *Vita Anskarii* av Anskars medarbetare och efterträdare Rimbert samt på historiska fakta och fynd om Ansgar och kyrkans arbete i Europa och i Norden.

Det är en underhållande och intressant historia om den tidiga missionen bland vikingarna. Det är inte omsorgen om deras själar som är den främsta orsaken till att frankernas kejsare Ludvig sänder den unge munken Ansgar till Danmark och senare Sverige. Han vill sätta stopp för vikingarnas attacker i Europa genom att omvända dem till kristen tro. Men Ansgar tar sitt uppdrag på fullaste allvar. Han lyckas etablera bräck-

liga församlingar innan han återvänder för att bli biskop i Hamburg. Han bär vikingarna i sitt hjärta under resten av sitt liv.

Gällande romaner som bygger på historiska fakta lämnas läsaren alltid med samma problem, nämligen att försöka få grepp om vad som är fakta och vad som är fiktion. Några frågetecken som samlats under läsningen får ett svar i en klargörande efterskrift: Ja, Ansgar gjorde några tillägg i på-

väbrevet, men nej, mötet med runristaren finns inte verifierat.

Alla frågetecken får ändå inte svar. Även om romanen är trovärdig utifrån vårt sätt att se på mission så följer sig min främsta fråga just där. Är det så här vi föreställer oss den tidiga missionen i Norden eller gick det faktiskt till så här? Kopplingarna till modern mission i länder som är fiendligt sinnade till kristen tro och till Apostlagär-

ningarna är slående lika. Att vikingarna mötte missionärerna med svärd och hotade med halshuggning för onekligen tankarna till hur Isis möter de kristna i dagens Syrien och Irak. Eller kanske är det bara så enkelt att historien upprepar sig.

Ansgar är en lättläst och läsvärd roman om en äventyrslysten man som är trogen sin kallelse.

■ JOHAN SANDBERG

ASTRID SEEBERGER har skrivit en bok om det tyska flyktingskapet.
FOTO: SOFIA RUNARSDOTTER

drunknar i sina egna minnen.

Hon påminner om att vi ständigt omges av intryck,

– Vi berättar våra liv, gång på gång. Detsamma gäller för mig.

Seeberger upplevde sin barndom som lycklig, trots det mörker modern ständigt bar på.

– Jag hade ju en far som älskade mig och visade det. Han älskade att arbeta, han spelade valthorn, han försökte spela bort min mors flyktingansikte. Han tyckte att både jag och min mor var så vackra!

Och som sagt: morföräldrarnas DDR var inte grått och trist, utan ett paradiset.

– Där bodde min morfar i en fallfärdig herrgård i ett kommunistiskt land. Där gick han omkring som en kung i sin vargpäls.

Sjunga bort döden

När Astrid Seeberger nystar upp sin familjeberättelse hittar hon en berättelse om förlustens landskap, men också om det som är beständigt. I ett brev skriver hennes morfar till henne: "Det enda som varit mitt hem, mitt eget hem, i hela mitt liv, som jag aldrig har övergivit och som aldrig har övergivit mig, har varit bilderna och böckerna."

Förlusten av något är alltid kopplad till skönhet, alltså blir Seebergers berättelse också en berättelse om det vackra. Den dubbelheten bär upp hela boken. Här finns till exempel berättelsen om den katolska prästen Alois, som var Seebergers fars goda vän. När han är mycket gammal berättar han om hur allt fler struntat i den välsignelse han haft att erbjuda. Allt färre har följt med honom på processionerna genom staden.

"Till slut var det endast en handfull gamla kvinnor och en man som flytt från Bosnien, från Banja Luka, där serberna hade mördat hans ende son och dödat hans tro. Tron dog när han såg sin son falla ihop med ett skotthål i huvudet. Ändå hade mannen följt med på processionerna som en bosnisk Orfeus, sjungandes för full hals mitt bland de gamla kvinnornas tunna darrande röster, som om döden gick att sjunga bort."

en brasa. Den ingifta politruken rasar: han är så reaktionär!

Tills muren byggs på 60-talet reser Astrid Seeberger och modern Rose till DDR om somrarna, morföräldrarnas hem blir Seebergers eget förlorade paradiset.

Hur kan man skriva sanningsenligt ur barnets perspektiv?

– Jag tror att det går, säger Astrid Seeberger.

– Det som finns kvar i minnet får en sådan täthet, en vikt, en densitet. Den kan vara så hög att man dras ner och

Om folk som suttit klart

FILM

Så ock på jorden

Regi: Kay Pollak
Skådespelare: Frida Hallgren, Jakob Oftebro, Niklas Falk, Lennart Jähkel, Maria Sid

Elva år efter **Kay Pollaks** publiksuccé *Så som i himmelen* har det blivit dags för den fristående uppföljaren *Så ock på jorden*. Där den förstnämnda filmen slutade med dirigenten Daniels nästan Kristusliknande död, plockar Pollak nu upp den kristna tematiken i form av Lena (**Frida Hallgren**) som en vindpinad vinternatt ska föda Daniels barn. Till sjukhuset finns det ingen möjlighet att åka i snöstormen, så hon får Marialikt åka hem till den gamla byskola som Daniel köpt. Barnmorskan (**Maria Sid**) stoppas av snömassorna, men till undsättning kommer kyrkoherden Stig som, trots en redig fylla, har sinnesnärvaro nog att förlösa barnet med de mest avancerade barnmorskeskonster.

Kyrkoherden Stig, som vi i *Så som i himmelen* lärde känna som som en företrädare för hämmad hierarkisk religiositet, får en andra chans och tar den när han låter Lena ta ansvaret för musiken i kyrkan i ett försök att fylla de gapande tomma bänkraderna. Nu ska det sjungas Händels Halleluja, och den enda kvalifikationen för att vara med i kören är att man handlat mjölk på Ica.

Där Stig vacklande reser sig från sina rejäla problem är det nu i stället församlingens ordförande och

de andra prästerna i bygden som med sin maktfullkomlighet står för det inskränkta och människofientliga.

Inte heller den ansträngda församlingssekreteraren Siv kan för sitt liv förstå varför man ska locka folk till kyrkan med dans och ballonger i ett försök att värva fler medlemmar till Hallelujaorkestern. I och för sig kämpar också Stig med just dansen, det står nämligen ingenstans i Bibeln att Jesus ordnar dans i synagogan.

– "Nej, han kom aldrig på det", är Lenas svar, varpå bänkarna plockas bort.

Vad är det då som skiljer den här filmen från dess föregångare? Inte tillräckligt. Kärlek, gemenskap, anti-jantelag och upprättelse är allmänmänskliga teman, men känslan av att *Så ock på jorden* är exakt samma film som *Så som i himmelen* (minus **Michael Nyqvist**) går inte ur. Pollak låter än en gång kyrkans män stå för det som är förstelnat, dött och kallt. Jag måste också kritisera honom för övertydligheten i känslospellet och för hans förenkling av bygemenskapens anatomi.

En dialog på några tiotal sekunder, räddar ändå den här filmen för mig. Det är när Lena först föreslår att bänkarna ska bort. "Nej, det går inte", svarar Stig, för "det här är en kyrka och bänkarna har ALLTID funnits", varpå Lena svarar: "Folk har suttit tillräckligt länge, de har suttit klart."

Aven om jag själv gärna sitter i kyrkan (och dansar på helt andra ställen) har vi alla mentala bänkar vi behöver bända upp. Var och en på våra ställen.

■ CHRISTA MICKELSSON

NIKLAS FALK som kyrkoherden Stig och Maria Sid som barnmorskan Helena. FOTO: 2015 GF STUDIOS

Bortom köpsamhället

Vägar till ärliga relationer

 Fontana Media

Patrik Hagman

Om sann gemenskap

– Att leva i en kapitalistisk hederskultur

Teologen Patrik Hagman tecknar en bild av en kultur där vi blir de vi är genom konsumtion. Han ger verktyg för att finna andra sammanhang där våra liv kan få mening.

19⁹⁰

Häftad, Fontana Media

” Hur gick det till när vi förlorade greppet om det som är absolut viktigast i livet? ”

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

Fest på gång?

Välkommen till
Uffes i Purmo!

Till fest & vardag

- » smakliga luncher varje vardag 11-13
- » à la carte restaurang för 100 personer
- » catering, allt från större fester till hemmamiddagar
- » smörgåstårter
- » söta tårter
- » café & kiosk
- » lösglass
- » goda pizzor
- » grillmat

Boka julfesten i god tid

Uffes
MAT & CAFÉ

Vi har öppet 7 dagar i veckan
tfn 727 2255
Purmovägen 471, Purmo
www.uffes.fi

Student, konfirmation, dop, bröllop

Vi har tårter till höstens och julens fester
Även smörgåstårter!

Calles Bröd & Conditori

Verkstadsvägen 3, Övermalax
tfn 347 0277 fax 347 0428

Vaskiluodon Ruokala
Vasklot Matservering

Smakliga luncher
vardagar
kl. 10.30-14.45

Skeppsredaregatan 3,
65710 Vasa
Tel. 050-5431528

Välkomna till Bistro Café & Catering i Närpes!

Nykarleby värdshus

Lunch 11 - 14

Pub

Bed & Breakfast

Boka in julfesten i god tid

Nykarleby Wärdshus/Pedro's Pub
Bankgatan 6, 66900
nykarlebywardshus@gmail.com
Tel: 06 721 0770

Välkommen!

SÖNDAGSBUFFÉ
på herrgården
från kl. 12-14

Boka gärna bord tfn 06-7220 677

NYKARLEBY

SANNIS KÖK

LUNCH & FESTMAT
Tel. 7221680
Lunchbuffé

må-fr 10.30 - 14.00

Hos oss kan du ha fest och möten.
Vi står även till tjänst med catering.
Välkommen!
www.sanniskok.fi/sv/
Boka julfesten i god tid

Solkulla

Sollkullav. 65. J:stad

Boka julfesten redan nu!

Pizzabuffé
fredagkvällar kl. 17-20

Konferensutrymme
för 24 personer

Tel. 06 346 4392
Öppet må-to 9-20,
fre 9-22, lö 10-22, sö 11-20

Välkommen!

Lunch vardagar kl 11-14
HÖSTERBJUDANDE
MÅNDAG-TORSDAG KVÄLLAR • VÄLKOMMEN
VALFRI 3-RÄTTERS HÖSTMENY
Se meny: strampen.com **30€**
A la Carte
MÅ-LÖ
kl 17 >
STRAMPEN
SINCE 1868
Restaurang Strampen Vasa, Inre Hamnen • 041-451 4512

CITY BRASSERIE

KÖK & DELI

Välkommen och avnjut

Hemlagad lunch

måndag-fredag kl. 11-15

* Salladsbar * Middagsbox

Vi erbjuder också festservice och
catering till höstens och julens fester

Linda 050-523 5477 * Kenneth 050-323 8856
Närpesvägen 17, Närpes
www.citybrasserie.fi info@citybrasserie.fi

Jungman

Havsstämning i stadens hjärta

Lunch vardagar kl. 11-15

À la carte kvällar och veckoslut

Tel. 0400 234389
jungman@jungman.fi
Sjögatan 8, Kristinestad
www.jungman.fi
f jungmanKRS

Lillajul på
Boka i tid
Jungman!

**Behöver Ni utrymme för festen,
Kom så ordnar vi resten.**

- * Lunchbuffé vardagar kl. 10.30-14
- * Pizza-meny vardagar från kl 15 fram till en timme innan stängning
- * 60 sittplatser i restaurangen och 36 på terrassen
- * Vi erbjuder också Ala cartemeny och privatbeställning vid behov.
Ring, så ordnas det!

Boka julfesten i god tid

Restaurang **Marina's**
Rovinsola

Södra Terjärvvägen 10, Terjärv
045-804 7898,
www.restaurang-marinas.fi

GASTRO

RESTAURANT

Spana in vår höstmeny.

Kom ihåg att boka julfesten.

Östra Långgatan 53, Kristinestad
Handelshuset Corner
info@krsgastro.fi eller 040-5512903

fransmanni.fi

Boka julfesten i god tid!

Smakupplevelser från
franska landsbygden.

Bienvenue - Välkommen!

FRANSMANNI

Bordsbeställningar 06 212 7267
sales.royalvaasa@sokoshotels.fi
Hovrättsplanaden 18, Vasa

SANDUDD RUNDVANDRING

Bland konditorer och hotelier
Minnesvårdarna (Hautausmaakulttuurin ystävä) träffas den 13 oktober kl. 17 för en rundvandring bland "konditorer och hotelier" på Sandudds begravningsplats i Helsingfors. Intendenten guidar. Ingen anmälan eller deltagaravgift behövs; samling utanför Gamla kapellet kl. 17.

Den 1 november kl. 18 arrangerar Minnesvårdarna en själämässa i Gamla kyrkan i Helsingfors i samarbete med Johannes församling.

FÖRFATTARBESÖK KARLEBY

Skantze om Margareta

Den svenska författaren **Margareta Skantze** besöker Karleby under den nordiska biblioteksveckan i november för att berätta om sin nyaste bok *Drottning Margareta*.

Margareta Skantze väckte mycket debatt i Svenskfinland 2006 med sitt passionsdrama Maria Magdalena.

Boken om Drottning Margareta lanserades i mars 2015. Det är tredje gången som författaren besöker Karleby. Författarbrevet ordnas den 12.11 kl 18 i Rådhuset på Mannerheimsplassen.

KURS HOLY TRINITY BROMPTON

Nicky och Sila Lee om föräldrar

Jakobstads svenska församling startar en föräldrakurs i höst. Kurskonceptet kommer från den anglikanska församlingen Holy Trinity Brompton. Deras äktenskaps- och föräldrakurser används i 129 länder och är översatta till 49 språk. Under kursen används en DVD med svenskt text.

Nicky och **Sila Lees** föreläsning varvas med korta inslag och intervjuer med föräldrar och relationsexperter. En liknande kurs kommer att ordnas i Petrus församling i höst.

Kursen i Jakobstad startar måndagen den 19 oktober. Anmälningar bör vara inne 9.10.

Werthmanns begravningsbyråer
Ab Werthmann Oy

Fullständig begravningservice
- med omtanke och erfarenhet från 1912

Karis Hangö Ekenäs Ingå, Sjundea
Köpmansg. 18 Bulevarden 9 Gustav Wasa g. 14
Tel. 019-232186 Tel. 019-2482059 Tel. 019-2413261 Tel. 019-232186
www.werthmanns.com Dejour 24 h 0400-473391

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ
ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS Tel 612 9890
www.armsborg.fi Jour 0400 977 000

Med omtanke och värdighet
ombesörjer vi allt i samband med begravnings

ENEBERGS
BEGRAVNINGSBYRÅ

Strandgatan 2, Mariehamn
Tel 19 028 Jour 24 h
www.enebergs.ax

Sedan 1957 Medlem av Finlands begravningsbyråers förbund

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Pålitlig 29 årig
förvärvsarbetande och rökfri
dam söker hyresbostad i
H:fors centrum. Gärna långt
hyreskontrakt (max
650€/mån). Vänliga svar
gärna på finska.

Språklärare med nioårig son
söker nytt hem i
Tölö/Kampenområdet, minst
2 rok.
Linnea 050-3758013.

UTHYRES

Studenter får hyra ett
möblerat rum i Munksnäs i
H:fors. Hygglig utan husdjur
och rökning. Fri WIFI. Bra
förbindelser. Ring Jan
0504694350

UTHYRES
Liten stuga med
bekvämligheter på lugna
Strömsland, 10 km från
Lovisa. 2 sovplatser. Hyres
för kortare eller längre
perioder. tel 050-5718115

Nyrenoverad 2 r+kv+balk.
43m² i 1:a vån. på
Kvarnbacksg. i J:stad uthyres
till skötsam och rökfri person.
Tel. 0503343228

Vad varje nära anhörig
borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnadsräkning hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7
Tel (09) 7002 4828 | espoon.hautausuimisto@saunalahti.fi
www.espoonhautaus.fi

I sorgens stund är du inte ensam

HOKI-ELANTO
BEGRAVNINGSTJÄNST
En byrå med komplett service.

HELSINGFORS

FORUM tel. 010 76 66620
HAGNÄS tel. 010 76 66500
MALM tel. 010 76 66630
TÖLÖ tel. 010 76 66530
ÖSTRA CENTRUM
tel. 010 76 66590

VANDA

DICKURSBY tel. 010 76 66560
MYRBACKA tel. 010 76 66600
KERVO tel. 010 76 66550
HYVINGE tel. 010 76 66580
(0,0835 €/samtal + 0,1209 €/min)

ESBO

ALBERGA tel. 010 76 66610
ESBOVIKEN tel. 010 76 66640
HAGALUND tel. 010 76 66570

TELEFONJOUR 24 h:
050 347 1555

hok-elannonhautauspalvelu.fi • perunkirjoitustoimisto.fi

Hedra minnet
Begravnings-tjänster
med tiotals år
av erfarenhet.
Blomsterarrangemang,
unika kistor,
urnor.

Nu även i BORGÅ.
Vi rekommenderar
tidsbeställning.

Blomster- och Begravnings-tjänst
P. Borg & Co 30 år
Fredsgatan 25, Borgå, tel. 010 322 0080
Stora Byvägen 27, Sibbo, tel. 09 239 2882
www.borg.fi • info@borg.fi • info.porvoo@borg.fi

KYRKAN HAR välkomnat småbarn i sin klubbverksamhet i 70 år. FOTO: KYRKANS BILDBANK / AARNE ORMIO

På egna ben utanför hemmet

I år fyller dagklubbssamheten i hela landet 70 år. Grankulla firar sina klubbarn på söndag

Grankulla svenska församling firar sin klubbverksamhet med familjegudstjänst och utställning på söndag, Mikaelidagen.

På utställningen finns änglar som dagklubbssbarnen gjort och gamla dagklubbss foton, berättar Yvonne Fransman och Karin Nordberg som jobbar i församlingen.

Dagklubben hålls i Grankulla kyrkans utrymme och är avsedd för 3-5 åringar. I klubben sjunger barnen, har andaktsstund och där finns det mycket leksa-

ker för barnen att leka med. Klubben är öppen tre timmar, därför ska barnen ha eget mellanmål med sig.

Det finns lediga platser i dagklubben, om man är intresserad kan man kontakta församlingens familjearbetare.

Barnens kyrksöndag

På Mikaelidagen står änglarna i centrum och i kyrkan påminns vi om deras betydelse och uppgift. I många församlingar ordnas familjegudstjänst och musikevenemang för barn.

Mikaelidagen har fått sitt namn av ärkeängeln Mikael. Senare blev Mikaelidagen både änglarnas och barnens dag. Mikaelidagens evangelium ställer ett barn som

förebild för tron. Budskapet om änglarna är däremot till för både barn och vuxna.

Mikaelidagen firas i allmänhet den 29 september. Om den 29 september är en vardag firas Mikaelidagen den närmast följande söndagen. Hedrandet och firandet av ärkeängeln Mikael fick sin början redan på 400-talet i Frygien, som fanns på det område som

numera är Turkiet.

I Finland finns tiotals lutherska kyrkor och kapell som är tillägnade ärkeängeln Mikael. I psalmboken finns omkring tio psalmer där man sjunger om änglar.

Källa: KT, Tradition och Liv / Libris

MATILDA NORDBERG ÄR
PRAO PÅ KYRKPRESSEN

DAGKLUBBEN 70

- **Dagklubbssamheten firar 70-årsjubileum** under hela perioden 2015-16.
- **Kyrkans satsning** går under namnet "Pieni on suurin" (Liten är stor) med bland annat egna webbsidor och materialbank.
- **Den första dagklubben** i kyrkan startades för 70 år sedan i Åbo domkyrkoförsamling.

INKAST PATRICK WINGREN

Gränslös kärlek

VI LEVER i en märklig tid. Jag tror inte att det handlar om att något väsentligt i människans natur skulle ha förändrats, men en mellanmännisklig förskjutning håller på att ske. Gradvis, förrädisk långsamt tycks vi omskapa vår tillvaro, återvända till vår barndoms sandlådor för att greppa spadarna.

Jag, jag, jag. Vi, vi, vi. I dagens hårda och cyniska samhällsklimat framstår villkorslös kärlek som naiv idioti. Som dårskap. Just därför är visdom bortom vad vi förstår så viktig idag.

MÅNGA AV DE trender vi möter i vardagen uppmanar oss att avmogna, återvända till barnets narcissism. Vi skriker och stampar med fötterna när något annat än vi själva placeras i centrum. Vi hukar oss och kryper ihop i osäkerhet över främmande element i vår omgivning. Det obekanta känns hotfullt, och vi är rädda för all form av förändring.

Varför? Jo, grundläggande behov som tillhörighet, trygghet, att bli sedd har skickligt exploaterats av krafter som inte har någon som helst avsikt att inkludera, vaggas till ro, se. Politik och marknads ekonomi har kapat kärleksbudskapet och basunerar ut sina förvrängda versioner. Och kanaliserad media skruvar upp volymen så att vi ska höra bättre.

SÅ BLIR "älska din nästa så som dig själv" omskrivet till "du måste först älska dig själv för att kunna älska andra". Då finns det inte längre någon hejd på det hela. Vi blir vår egen lyckas smeder, och detta konsumerar oss, gör oss oförmögna och ovilliga att ge vidare. Jag, mitt, vårt ... Och för att bedöva samvetet låter vi då och då några smulor från festmåltiden falla ner från bordet till de icke inbjudna.

Den här prioritetsordningen är konstruerad och står i strid med kärlekens natur. Kärleken är inte selektiv. Den är inte ordnad i tid, utan evig och samtidig. Den söker inte sitt.

Kärleken är inte heller en känsla, utan ett aktivt val. Bara genom att välja att älska och ge av det som är oss själva kan vi höra till, känna oss trygga, sedda, älskade. Bara genom att våga älska oss själva och andra just sådana som vi är - utan att blunda för vare sig vår eller andras ofullkomlighet - kan vi leva rikt; trygga i att allt är förlåtet, att nåd inte vidkänner några gränser, och att det inte är vår sak att stå och vakta vid portarna.

DET ÄR MED värme jag ser hur kyrkor, samfund, föreningar och gräsrotsaktivister just nu återtar samhällsutrymme genom att omsätta kärlek i handling. Och visst kan vi sträcka oss till att låna lite retorik från samhällsdebatten och för ett ögonblick göra det hela till en kostnadsfråga: pris för att låta bli att älska är alldeles för högt.

Patrick Wingren är en samhällspolitiskt aktiv musiker från Jakobstad.

FÖRFÖLJELSER KRISTNA

Angående flyktingfrågan

Finland bör, efter bästa förmoda, delta i ansträngningarna att lindra den enorma flyktingtragedi som pågår i Europa. Tragedin har sin upprinnelse främst i mellersta östern. Vårt folk visar även vilja att åter hjälpa dem som flyr för sina liv. Utmaningen är att få till stånd en fungerande integrering som samtidigt även är beroende av landets ekonomiska bärkraft. Allt som hindrar förstärkningen av vår nationella ekonomi försämrar våra möjligheter att hjälpa de asylsökande. Men samtidigt är det rätt att framhålla att denna hjälp inte är hela lösningen. I vårt demokratiska land bör vi medborgare, genom landets parlament, påverka EU och världssamfundet att samverka till att sätta stopp för det krig och de våldsdåd som orsakat flyktingkatastrofen. Få vill väl lämna sitt land, sin kultur och historia. Vi bevitnar hur hela nationer skövlas och förstörs. Nu bör de ledande beslutsfattarna upphöra med meningslöst politiserande och sträva efter konkreta resultat som leder till en bestående lösning. Må nu USA, Ryssland, EU och FN visa sin verkliga vilja och handlingskraft och gemensamt sätta stopp för denna

"Våra nordiska kristna kyrkor har, med vissa undantag, visat ringa solidaritet med just de mest utsatta trossyskonen som talar det språk Jesus talade (arameiska) och som förmedlat oss delar av vår kristna kultur."

skamliga tragedi. Det skulle gälla att framför allt stävja och beröva de fundamentala och extrema grupperna deras onda slagkraft. Här bör även t.ex. Turkiet, Saudiarabien Iran och Qatar ställas inför sitt ansvar för en konfliktlösning. Viktigt är att samordna hjälpinsatser till de närområden där flyktingarna lidande är stort. En fungerande kontroll av flyktingströmmarna i Europa är absolut nödvändig och vår president och regering är här inne på rätt väg i sina ställningstaganden. En enhetlig lösning inom EU är även viktig för en bestående och trovärdig helhetslösning och den europeiska gemenskapens framtid.

Vår utrikesminister fick utstå mycken kritik för att han ville prioritera de kristna flyktingarnas situation. Det passade naturligtvis inte våra sekulariserade samhällen. Men i en intervju för svenska veckotid-

ningen HV av den 17 september, framhåller Syrianska riksförbundets ordförande Habib Dilmac, att fundamentalisterna i krisområdet, nästintill utplånade syrianska (armeniska) folkgruppen. Våra nordiska kristna kyrkor har, med vissa undantag, visat ringa solidaritet med just de mest utsatta trossyskonen som talar det språk Jesus talade (arameiska) och som förmedlat oss delar av vår kristna kultur. Flyktingarnas sak är vår och historien kommer i sinom tid att frikänna eller fördöma oss beroende på hur vi handlar nu. Vi bör även alla ha rätt i vårt demokratiska land att komma med åsikter och diskutera oss fram till bästa möjliga lösningar i denna oerhört svåra nödsituation.

STIG BÄCKLUND
Borgå

WALLGREN SKAPELSEBERÄTTELSEN

Vem har skapat Gud?

I KP 39 ingick under temat Liv & Tro en artikel av Christina Mickelsson med rubriken "Tron och tvivlet har de gemensamt", där hon hade intervjuat filosofen och ateisten Thomas Wallgren och teologen och biskopen Björn Vikström. Som svar på frågan om hur Thomas Wallgren ser på universum och det att vi finns till, säger denne att frågan om varför det finns någonting hellre än ingenting inte väcker hans intresse - det som intresserar honom finns här. Jag kan förstå det perspektivet. Men han ställer en motfråga till dem som imponeras av skapelseberättelsen i Bibeln: "Om Gud har skapat världen, vem har ska-

"Men varför kan det inte finnas något som inte är skapat?"

pat Gud?" Tillåt mig här som reflekterande läsare kommentera. Om man frågar: "Vem har skapat Gud?", då har man redan utgått ifrån att någon måste ha skapat Honom. Men varför kan det inte finnas något som inte är skapat? Ta t.ex. logiken (typ "Om alla människor är dödliga och Sokrates är människa, så är Sokrates

dödlig'). Kan man fråga sig: "Vem har skapat logiken?" Nej, logiken har alltid funnits. Det säger förståndet. Här är vi nära själva gudsbeviset: allting som har en början har en orsak. Men då måste det finnas någonting som inte har en början (orsaks- och följdkedjan skulle annars bli oändlig). Världen har en början, alltså en orsak. Orsaken måste vara något/någon som inte har en början och som har en vilja, alltså Gud. Tvivla på Honom kan man i svåra stunder, men förståndet kommer till hjälp.

BERTIL TIKKANEN
Helsingfors

KYRKOHERDE

Sorglig klappjakt

Det har varit sorgligt att notera den senaste tidens klappjakt på t.f. kyrkoherde Lars Lövdahl. Faktum är ju att han i sin tjänsteutövning har iakttagit gällande bestämmelser och föreskrifter. Sina uppgifter har han försökt sköta samvetsgrant i enlighet med sin kristna övertygelse.

Det är han inte ensam om, varken i vårt lands evangelisk-lutherska kyrka, eller allra minst i den världsvida kristna kyrkan. Men för somliga är det tydligen inte tillräckligt. Därför har Lövdahl i vissa medier fått den ena förolämpningen efter den andra kastad i ansiktet på sig. I andra delar av världen kan man rentav få sätta livet till, bara för att man håller fast vid sin kristna tro och övertygelse.

Jag föreslår att klappjakten på Lövdahl avblåses.

GÖRAN STENLUND
Vasa

ÄMBETSSYN

En frågeställning

Finns det inte någon gräns för klappjakten på t.f. kyrkoherden, Lars Lövdahl i Kristinestad, för hans ämbets syn, som är enligt apostolarnas lära och den bekännelse som den kristna kyrkan haft i tvåtusen år?

HANS SANDBERG,
ännu medlem i den Ev.lutherska kyrkan

Något vi borde skriva om?

tfn 09-61261549
e-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

CITAT BISTÅND

"Tänk om alla som varit med om att fatta beslutet skulle ha vistats i ett u-land! Hur skulle de ha tänkt då?"

Anna Tikum i Tidningen Mission om Finlands biståndspolitik.

KLIPP DAGEN

Historielöshet

Vi förundrar oss över hur den muslimska världen slits sönder av striderna mellan shia- och sunnimuslimar. [...] Det är inte ens tio år sedan den öppna konflikten mellan protestanter och katoliker på Nordirland. [...] Att den eufemistiskt benämndes

"The Troubles" (Bekymren) får inte förleda oss. Det handlade om decennier av blodigt våld som krävde tusentals dödsoffer, många av dem civila, på ömse sidor.

Elisabeth Sandlund på ledarplats i tidningen Dagen.

I huvudet på sex åttiotalister

De värderingar som formas i unga år är oftast bestående. Birgit Lindgren Ödén har gjort återkommande intervjuer med unga i tolv års tid.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON

Tidigare i höst avslutade **Birgit Lindgren Ödén** ett projekt hon påbörjade redan 1999.

– Fast egentligen känns det som att jag bara börjat, säger Lindgren Ödén.

Vägen till doktorsstudier i Åbo har varit lång.

– Jag har jobbat med ungdomar hela mitt liv. Jag var först fritidsledare och senare gymnasielärare i bland annat religionskunskap. Så småningom började jag jobba med religionsdidaktik vid högskolan i Gävle.

En inspirerande universitetslärare banade vägen för en akademisk karriär. Det var från första början ungdomar och värderingar i förändring som intresserade Lindgren Ödén.

– Religionssociologen **Thorleif Petterson** talade om de värderingsförändringar som sker i västvärlden. Det intresserade mig, för jag var intresserad av mina elever och hur deras värderingar skiljde sig från mina.

Efter sin magisterexamen blev hon utvald av högskoleverket att utvärdera utbildningen i religionsvetenskap vid de olika svenska lärosä-

BIRGIT LINDGREN ÖDÉN är en av de rikssvenskar som doktorerat vid Åbo Akademi. FOTO: HANNA-MADELEINE ANDERSSON

tena. Hon åkte runt i landet och vid ett tillfälle stötte hon på **Nils G Holm**, numera professor emeritus i religionsvetenskap vid Åbo Akademi.

– Han uppmanade mig att åtminstone prova på att söka till Åbo Akademi.

Första gången hon sökte in fick hon avslag, men andra gången blev hon antagen.

– Jag kände mig hemma i Finland från första början, stämningen vid fakulteten var god och den raka kommunikationen passade mig. Mina rötter från min farfars

sida finns faktiskt i Österbotten i Vasa.

Sex åttiotalister

Lindgren Ödén doktorsavhandling heter *Från ung till vuxen i omställningens tid. En longitudinell studie av värderingar med utgångspunkt i Ingleharts teori om den tysta revolutionen*. Hon undersöker sex åttiotalisters grundläggande värderingar under en period på tolv år (2000–2012) i ljuset av **Ronald Ingleharts** teori om den tysta revolutionen.

– Teorin grundar sig på ett

antagande om en gradvis förändring av västvärldens värderingssystem i takt med generationsskiften.

De stora samhällsomvandlingarna som sker i de senmoderna länderna medför, enligt Inglehart, att den yngre generationens värdesystem utvecklas så att det skiljer sig markant från föräldragenerationens livssyn.

– Antagandet är att de grundläggande värderingarna formas i barn- och ungdomsåren. Det antyder att den perioden utgör sociali-

sationsprocessens begränsning.

Skulle Ingleharts socialisationshypotes bekräftas av de sex åttiotalisterna i hennes studie? Är de värderingar man etablerar när man är 18–19 år bestående eller förändras de över tid? För att få svar gjorde hon återkommande intervjuer.

– Hypotesen får stöd, eftersom de värderingar som individerna uttalade vid det första enskilda intervju tillfället år 2000 visar stabilitet under perioden 2000–2012.

De värderingar hon undersökt har att göra med bland annat synen på pengar, miljö och andlighet. Lindgren Ödén har också tittat närmare på hur individerna förhåller sig till Svenska kyrkan. I ljuset av Ingleharts teori och Lindgren Ödén's forskning kan man dra slutsatsen att de som är positivt inställda till kyrkan som 18–19-åringar förblir det genom livet.

– Jag har jobbat hela livet med ungdomar. Om jag märker att jag inte förstår vad mina ungdomar menar, tycker och tänker, då måste jag hitta en metod för att göra det. Ibland råder språkförbistring – ungdomarna har inte de verktyg som behövs för att förstå språket i kyrkan och då blir det meningslöst för dem. Om jag var präst, diakon eller ungdomsledare skulle jag se till att tala med alla möjliga slags ungdomar om både det ena och andra. Låt dem komma till tals, utan att vara inställd på att ställa specifika frågor. Och inte glömma bort att lyssna på vad de har att säga.

Varför är de med?

Birgit Lindgren Ödén säger att Svenska kyrkan kunde vara ännu mer medveten om att det egentligen är så att väldigt många svenskar, nästan 70 procent, fortsättningsvis hör till kyrkan.

– Medlemsavgiften är ganska hög om man har en vanlig lön. Varför betalar människor så hög medlemsavgift till Svenska kyrkan om de inte känner att de vill vara medlemmar? Kyrkan har till exempel mycket mer medlemmar kvar än de politiska organisationerna.

Det var dop i kyrkan och efteråt sa lilla Anneli: – Mamma, nu blir väl den lilla baby'n diskad när prästen har dopat honom?

JA TACK!

- JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN**
- för resten av år 2015 och hela året 2016 för 84 € (inom Norden)
- Tre (3) provnummer för endast 14,50 euro.
- Ett halvt år för endast 42 euro.

- JAG DELTAR I KURIENS UTLOTTNING AV FEM PRESENTKORT TILL NÅGON AV S-GRUPPENS BUTIKER.**

SÄND KURIREN TILL:

NAMN
ADRESS
TEL

SÄND RÄKNINGEN TILL:

NAMN
ADRESS
TEL

- Nej tack**, jag vill inte prenumerera på Kuriren. Jag deltar endast i utlottningen av presentkortet till någon av S-gruppens butiker. Jag returnerar beställnings- och utloppsblanketten försedd med frimärke. Var snäll och stryk över den färdigtryckta adressen på kupongen och skriv: Kuriren, PB 12, 65101 VASA.

Kan sändas ofrankerat inom Norden Kuriren betalar portot

kuriren

PB 12
SVARFÖRSÄNDELSE
KOD 5005430
65103 VASA

kuriren
–tidningen för Dig!

Prenumerera på den populära finlandssvenska veckotidningen Kuriren. Inspirerande och trevlig läsning för hela familjen direkt hem i din brevlåda!

VI LOTTAR UT FEM PRESENTKORT Prenumerera och delta i utlottningen!
Nu har du möjlighet att vinna ett presentkort à 50 euro till någon av S-gruppens butiker. Skicka in kupongen senast 30.11.2015.

Erbjudandet gäller till 30.11.2015